

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนวิชาการศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประเภทจำกัดรับ อันประกอบไปด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์หลักสูตร Curricular Taxonomy ของเบอร์ควิส (H.W.Bergquist, 1981) ที่พิจารณา เวลา สถานที่ ทรัพยากร ขบวนการ องค์กร และผลผลิตของการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน และใช้หลักการวิเคราะห์ Institutional Structural Curriculum Studies ของแอมเม (Marilyn J. Amey, 1992) ที่พิจารณารายวิชาและเนื้อหาของวิชาการศึกษาทั่วไปที่กำหนด ให้เรียนและการศึกษาจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอน วิชาการศึกษาทั่วไปในระดับปริญญาตรี ตามกลุ่มสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มข้อมูลและกลุ่มบุคคล คือ

1. กลุ่มข้อมูล ได้แก่ คู่มือการศึกษา เอกสารประมวลหลักสูตร คู่มือนักศึกษา และเอกสารการสัมมนาและการวิจัย
2. กลุ่มบุคคลที่ใช้ในการวิจัยในส่วนของ การสำรวจ ประกอบด้วย
 - 2.1 ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งผู้บริหารสถาบันที่ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบทางด้านวิชาการและการเรียนการสอนวิชาการศึกษาทั่วไป หรือผู้ได้รับมอบหมาย
 - 2.2 คณาบดีในคณะที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาการศึกษาทั่วไป เช่น คณะวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์

2.3 ผู้อำนวยการ/ผู้รับผิดชอบ ในคณะกรรมการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน วิชาศึกษาทั่วไป

2.4 อาจารย์ผู้ทำการสอนวิชาการศึกษาทั่วไปในระดับปริญญาตรีในกลุ่มสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษา วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

2.5 นิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ไม่จำกัดคณะ และ สาขาวิชา

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

1.1 กลุ่มอาจารย์ผู้สอนวิชาการศึกษาทั่วไปในกลุ่มสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ซึ่งจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย กลุ่มสาขา วิชาละ 2 คน จาก 3 กลุ่มสาขาวิชา จำนวน 9 สถาบัน

1.2 กลุ่มนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ที่ผ่านการศึกษา วิชาการศึกษาทั่วไปมาแล้ว โดยไม่จำกัดคณะและสาขาวิชา ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดย พยายามกระจายแบบสอบถามให้ครอบคลุมทุกคณะ ผู้วิจัยใช้หลักในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ที่ความคลาดเคลื่อน 5% และกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 30 คน

2. กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งดังนี้

2.1 รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ จาก 9 สถาบัน สถาบันละ 1 คน

2.2 คณบดีในคณะที่เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชา การศึกษาทั่วไป จาก 9 สถาบัน ซึ่งได้แก่ คณบดีคณะสังคมศาสตร์ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์ คณบดีคณะวิทยาศาสตร์ คณบดีคณะศิลปศาสตร์ คณบดีคณะรัฐศาสตร์ คณบดีคณะ วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณบดีคณะอักษรศาสตร์ คณบดีคณะ ศึกษาศาสตร์ คณบดีคณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา

2.3 ผู้อำนวยการและผู้รับผิดชอบ ในคณะกรรมการจัดหลักสูตร และการเรียน การสอนวิชาการศึกษาทั่วไป จาก 9 สถาบัน ๆ ละ 5 คน อาทิ ผู้อำนวยการกองบริการการศึกษา ผู้แทนคณะต่าง ๆ ที่เป็นกรรมการจัดทำหลักสูตรและการเรียนการสอน

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์

	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนผู้ให้ สัมภาษณ์	คิดเป็น ร้อยละ
1. รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ 9 สถาบัน	9	9	7	77.70
2. คณบดีคณะที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาการ การศึกษาทั่วไป 9 สถาบัน	23	23	21	91.30
3. ผู้อำนวยการและผู้รับผิดชอบในคณะ กรรมการจัดหลักสูตรและการเรียน การสอนวิชาการศึกษาทั่วไป จำนวน 9 สถาบัน ๆ ละ 5 คน	300	45	22	48.88
รวม	332	77	50	64.93

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการเกือบทุกสถาบัน ยกเว้น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง ส่วนในระดับคณบดีได้สัมภาษณ์ทุกคณะ ยกเว้น คณบดีคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และคณบดีคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนในระดับผู้อำนวยการกองและผู้เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการกองบริการการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและประเมินผล หัวหน้างานหลักสูตร คณะกรรมการการศึกษา และคณะกรรมการการศึกษาทั่วไป แต่ในบางสถาบันไม่มีคณะกรรมการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาการศึกษาทั่วไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนข้อมูล กลับคืน	คิดเป็น ร้อยละ
1. อาจารย์ผู้สอนวิชาการศึกษาทั่วไป ในระดับปริญญาตรี				
- กลุ่มสังคมศาสตร์	180	30	21	70.00
- กลุ่มมนุษยศาสตร์ + ภาษา	200	30	30	100.00
- กลุ่มวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	150	30	29	96.66
รวม		90	80	88.88
2. นิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับ ปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 จำนวน 9 สถาบัน				
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	3,550	120	96	80.00
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	3,000	100	97	97.00
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	3,500	120	120	100.00
มหาวิทยาลัยมหิดล	1,800	50	42	84.00
มหาวิทยาลัยศิลปากร	950	35	29	82.00
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	1,200	50	50	100.00
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ				
พระนครเหนือ	700	30	29	96.00
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ				
ธนบุรี	950	35	30	85.00
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ				
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง	1,100	45	25	55.00
รวม	20,250	585	518	88.54

จากตารางที่ 2 พบว่า จำนวนแบบสอบถามที่แจกให้นิสิตนักศึกษาทุกสถาบัน ได้รับ
กลับคืนมาเกินร้อยละ 80 ยกเว้น สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง ที่ได้
รับกลับคืนมา ร้อยละ 55

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยจะรวบรวมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไปของทุกสถาบัน ในหัวข้อ รายละเอียดวิชาการศึกษาทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษา อันประกอบด้วยวัตถุประสงค์ โครงสร้างรายวิชาการศึกษาทั่วไป รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

2. แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 2 ชุด คือ

2.1 แบบสอบถามอาจารย์ผู้สอนวิชาการศึกษาทั่วไป ในระดับปริญญาตรี ซึ่งจะแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการสอนวิชาการศึกษาทั่วไป ลักษณะของเนื้อหาวิชา สภาพของการสอนที่เกี่ยวกับเวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์การสอน และผลที่คาดหวังเมื่อนิสิตนักศึกษาได้ศึกษาแล้วบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการสอนวิชาการศึกษาทั่วไป การจัดหลักสูตร และการบริหารหลักสูตร

2.2 แบบสอบถามนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ซึ่งจะแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับ ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาการศึกษาทั่วไป เนื้อหาวิชาที่เรียนนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน สภาพของการเรียนที่เกี่ยวกับเวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์การสอน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการเรียนวิชาการศึกษาทั่วไป และความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาว่าตนเองได้รับผลหรือการเปลี่ยนแปลงประการใดภายหลังจากได้ศึกษาวิชาการศึกษาทั่วไปแล้ว

ทั้งนี้แบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ต้องได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร ก่อนนำไปเก็บข้อมูล

3. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะออกแบบสัมภาษณ์โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ได้แก่ คำถามที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาการศึกษาทั่วไป 4 ด้าน

- การจัดร่างหลักสูตร คำถามในเรื่องนี้จะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการจัดหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไป ตลอดจนรายวิชา และการปรับปรุงหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไป

- การบริหารหลักสูตร คำถามในเรื่องนี้จะเกี่ยวกับองค์กร ทรัพยากรและขบวนการในการดำเนินการหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไป
 - การเรียนการสอน คำถามในเรื่องนี้จะเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ที่จัดสำหรับหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไป
 - ปัญหาของการเรียนการสอนวิชาการศึกษาทั่วไป
- ทั้งนี้แบบสัมภาษณ์ได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านหลักสูตรก่อนที่จะนำไปสัมภาษณ์แล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. รวบรวมเอกสารหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไปของทุกสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. แบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว จะแจกไปตามสถาบันอุดมศึกษาตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ คือนิสิตนักศึกษา จำนวน 585 ชุด ได้รับกลับคืนมา 518 ชุด คิดเป็น 88.54% ส่วนของอาจารย์แจกไป 90 ชุด ได้รับกลับคืนมา 80 ชุด คิดเป็น 88 %
3. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะติดต่อขออนุญาตสัมภาษณ์รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดี และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องเพื่อขอสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว โดยได้ติดต่อขอสัมภาษณ์ทุกราย แต่ได้รับความร่วมมือเพียง 50 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ในภาพรวมของทุกสถาบันดังนี้

1. การวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรวิชาการศึกษาทั่วไปของทุกสถาบัน โดยวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร ของแต่ละสถาบัน
2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ด้วยวิธีเนื้อหา ทางด้านวัตถุประสงค์ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ การสอน เวลา สถานที่ การบริหาร การวางแผนการสอน การประเมินผล ตลอดจนศึกษาปัญหาที่เกิดจากการเรียน

การสอนวิชาศึกษาทั่วไปแล้วนำมาหาค่าสถิติ โดยการแจกแจงความถี่ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Means) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์คำนวณหาค่าทางสถิติตามโปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science)

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วอยู่ในรูปของตาราง แผนภูมิ และการบรรยาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย